KERK-KRANT

GELOOFSGEMEENSCHAP AUGUSTINUS
EINDHOVEN

Jaargang 11, nummer 5 30 juli 2023

Zondag 27 augustus
Augustinusfeest

Liturgiekalender augustus-september

Wat je in anderen wilt ontsteken, moet in jezelf branden.
Augustinus

Zondag 6 augustus, 9.30 uur:	Gedaanteverandering van de Heer: Laten we hier blijven?
Lezingen:	Daniël 7,9-10.13-14 en Matteüs 17,1-9
Voorganger:	Joost Koopmans, osa
Zondag 13 augustus, 9.30 uur:	19e zondag door het jaar: Ik ben het!
Lezingen:	1 Koningen 19,9a.11-13a en Matteüs 14,22-33
Voorganger:	Mart Hendriks, geestelijk verzorger
Dinsdag 15 augustus, 11.00 uur:	Maria Tenhemelopneming: Maria door Gods liefde geraakt
Lezingen:	Openb. 11,19a; 12,1-6a.10ab en Lc. 1,39-56
	Aansluiten bij Glorieux
Zondag 20 augustus, 9.30 uur:	20e zondag door het jaar: Help me toch!
Lezingen:	Jesaja 56,1.6-7 en Matteüs 15,21-28
Voorganger:	René Hornikx, pastoraal werker
Zondag 27 augustus, 9.30 uur:	Feest Augustinus: Liefde verandert een mens
Lezingen:	Teksten van Augustinus en Handelingen 2,42-47
Voorgangers:	Joost Koopmans, Johan Wolbrink, René Hornikx, Marleen Kremers, Annelies Rosier, Rob Kosterman, Mart Hendriks
Zondag 3 september, 9.30 uur:	22e zondag door het jaar: Niet van staal
Lezingen:	Jeremia 20,7-9 en Matteüs 16,21-27
Voorganger:	Joost Koopmans, osa
Zondag 10 september, 9.30 uur:	23e zondag door het jaar: Zij is als jij
Lezingen:	Ezechiël 33,7-9 en Matteüs 18,15-20
Voorgangers:	Dolf van der Linden osa en Rob Kosterman, diaken
Bijzonder:	Ziekenzondag
Zondag 17 september, 9.30 uur:	24e zondag door het jaar: Altijd tot vergeven bereid
Lezingen:	Sirach 27.30;28,1-7 en Matteüs 18,21-35
Voorganger:	Mart Hendriks, geestelijk verzorger
Bijzonder:	Begin Vredesweek
Zondag 24 september, 9.30 uur:	25e zondag door het jaar: Doe ik onrecht?
Lezingen:	Jesaja 55,6-9 en Matteüs 20,1-16a
Voorganger:	Annelies Rosier, Geestelijk verzorger
Bijzonder:	Vredeszondag

Heeft de kerk nog toekomst?

Veel gelovigen vragen zich vertwijfeld af of de kerk, de geloofsgemeenschap waartoe ze behoren, nog toekomst heeft. Jonge mensen zoeken elders naar zingeving voor hun leven. Anderen hebben de geloofsovertuiging uit hun jeugd definitief de rug toegekeerd. Sommigen geloven nog wel, maar vinden geen gemeenschap waar ze zich thuis voelen. Dan hebben we de vele zinzoekers die in allerlei richtingen -soms in het wilde weg- zoeken naar de zin, de bestemming van hun leven. Enkelen van die zoekers vinden uiteindelijk weer een gemeenschap waar ze thuis mogen komen. Een enkeling wordt kluizenaar: alleen met God. Een kleine rest blijft trouw aan haar geloven binnen een steeds kleiner wordende gemeenschap. Over hun geloof spreken en vertellen met hun kinderen, vrienden en familie lukt steeds moeilijker. Ook zij voelen zich vaak “alleen met God”, zoals de kluizenaar. Maar kun je in je geloof alleen zijn?

Theoloog Joris Geldhof (KU Leuven) zegt: ‘Uiteindelijk zijn we allemaal alleenstaanden in het geloof. Daarom is het zo belangrijk om te leren omgaan met een zekere “allenigheid” in het geloof.’ (kerknet.be)

Het is waar dat vroeger het geloof een collectief gebeuren was. Je hoorde bij een gelovige gemeenschap door geboorte, je hoefde er niets voor te doen. Je dronk het geloof in zoals je moedermelk dronk. Je stelde er ook geen vragen bij. Deze vanzelfsprekendheid is er al lang niet meer.
Nu is geloven meer je persoonlijke overtuiging die mede je identiteit vormt, en niet iedereen vindt een gemeenschap waarmee je die geloofsovertuiging kunt delen. Ook wordt meer de nadruk gelegd op de eigen verantwoordelijkheid. Als gedoopte en gevormde gelovige ben ik verantwoordelijk voor mijn geloof en heb ik ook de plicht en de verantwoordelijkheid om mijn geloven te beleven en mee de beweging die Jezus Christus begonnen is -kerk, geloofsgemeenschap- gaande te houden. Hiervoor is altijd input nodig. Mijn geloof heeft voeding nodig. Anders blijven er alleen maar enkele waarden van over zoals onder andere vriendelijkheid, hulpvaardigheid.

Persoonlijk houd ik mijn geloven via drie kanalen, of beter gezegd, relaties of verbindingen levend. De eerste relatie is mijn persoonlijke verdieping in mijn geloof. Dat doe ik door te lezen in de Bijbel, me te verdiepen in de persoon van Jezus Christus en de wijze waarop hij Gods roepen en beloven vorm heeft gegeven in zijn eigen leven. Het gaat hier om mijn persoonlijke verbondenheid met Jezus Christus via Schrift, traditie en gelovige mensen van vroeger en nu.

Mijn tweede relatie is die ontstaat in gesprek met andere mensen, waaronder gelovigen. Gesprekken met mijn vrouw, met mensen in kleinere groepjes en occasionele gesprekken langs de kant van de weg, op verjaardagen, vriendenbijeenkomsten van de gemeenschap Augustinus. Deze gesprekken scherpen mijn geloof verder en nodigen me tegelijk uit opnieuw terug te gaan naar de Schrift. Het gaat hier om gesprekken in kleine groepen.

Mijn derde verbinding komt tot stand door deel te nemen aan massabijeenkomsten. “Massabijeenkomsten” doet massiever aan dan de werkelijkheid verdraagt. Het gaat om

bijeenkomsten in groter verband zoals: deelname aan vieringen, lezingen. Deelnemen aan deze bijeenkomsten houden mij op koers, geven me de richting aan en laten me voelen dat ik niet alleen ben in mijn geloven.

De vorming van mijn gelovige identiteit ligt in het gesprek dat ik voer met mezelf, met anderen en door deel te nemen aan grote bijeenkomsten. Hierbij hoort een zekere mate van allenigheid. En net zoals een kluizenaar af en toe de bewoonde wereld ingaat omdat hij iets te bieden heeft, zo ga ik af en toe de bewoonde wereld in om te delen wat me gelovig geraakt heeft.

René Hornikx

COLOFON

De *Kerk-Krant* is het informatieblad van de *Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven.*
De *Kerk-Krant* is bedoeld als bindmiddel tussen de leden van de gemeenschap en biedt een podium aan de deelnemers van de vieringen en andere geïnteresseerden over onderwerpen die de gemeenschap of de Kerk in het algemeen raken. De *Kerk-Krant* is gratis. Voor postabonnementen worden verzendkosten in rekening gebracht.

Redactie: René Hornikx, Dolf van der Linden, Linda Derksen, Gert Dirksen, Anita van der Kam en Frans Savelkouls.
Website: augustinus-eindhoven.nl
E-mailadres redactie: frans.ans.savelkouls@hetnet.nl
Bankrekening: NL27 INGB 000 7526249
Adres van de vieringen: Kapel Glorieuxpark, Geldropseweg 170, 5613LN Eindhoven.
Stichting Geloofsgemeenschap Augustinus Eindhoven
Voorzitter: Harrie Meelen. Secretariaat: Helmy Pennarts
info@augustinus-eindhoven.nl
Ziekenbezoek en ziekencommunie
Vraag en aanbod kunt u richten aan Johan Wolbrink via emailadres **johanwolbrink@gmail.com** of aan Corrie de Bont via telefoonnummer 040-2436440.
Verschijning volgend nummer: 7 oktober. U kunt kopij aanleveren tot uiterlijk 11 september.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden teksten niet te plaatsen, in te korten of anderszins redactioneel te bewerken. Het copyright berust bij de auteurs van de bijdrage.

Augustinus in brons.
Beeld van Stefano Pigini.
Het gehele beeld is 3½ meter hoog
en bevindt zich in de Santa Monica
in Rome

Voor wie thuis wil bidden

DOEN: Als u het fijn vindt, kunt u een kaars ontsteken.

OPENEN:
'God, geef ons weer kracht.
Kom bij ons en bescherm ons,
dan zijn we gered.' (Psalm 80,4)

LEES met aandacht het volgende citaat van Augustinus:
Wat je in anderen wilt ontsteken, moet in jezelf branden.
Welk woord in dit citaat spreekt u het meest aan? Waarom spreekt dat woord u aan? Denk hierover even na (1 tot 3 minuten).

LUISTER: Lees het verhaal dat hieronder staat afgedrukt.
Het muntstukje op straat[1]
Een indiaan bezocht een blanke vriend in de stad. Toen ze over een druk plein liepen, pakte de indiaan zijn vriend plotseling bij de arm: 'Stil eens. Hoor je wat ik hoor?'
'Alles wat ik hoor is het geraas van het verkeer en de stemmen en voetstappen van al die mensen', zei de blanke stedeling.
'Ik hoorde een krekel ergens hier in de buurt tsjirpen', zei de indiaan.
'Die zijn hier niet', zei de blanke man, 'en zeker hoor je ze niet door al die herrie'.
Toen liep zijn vriend naar een huis dat met klimop was begroeid. Hij haalde voorzichtig een tak ervan weg en daar zat inderdaad een krekel te tsjirpen.
'Jullie indianen hebben nu eenmaal een beter gehoor dan wij', verontschuldigde de stedeling zich. Lachend schudde de indiaan zijn hoofd en zei: 'Ik zal je bewijzen dat dat niet zo is'.
Toen nam hij een muntje uit zijn zak en gooide dat over de straat. De voorbijgangers keken op, ondanks al het verkeerslawaai. En de indiaan ze: 'Het geluid van dit geld was niet luider dan dat van de krekel. Maar toch hebben veel mensen het gehoord. De oorzaak ligt voor de hand: mensen horen alleen wat hun hart wil horen!'

REFLECTEER: Wat in deze tekst raakt u? Waarom raakt dit woord, die zin of gedachte u?

LUISTER: Matteüs 18,15
Jezus zei: 'Stel dat een andere gelovige iets verkeerds doet. Zeg hem dan wat hij verkeerd gedaan heeft zonder dat er anderen bij zijn. Als hij naar je luistert, dan heb je hem bij God teruggebracht.'

SCHRIJF: Wat betekent voor u: *'...dan heb je hem bij God teruggebracht.'*
Is er een verband en zo ja, welk, tussen het verhaal en het fragment uit het evangelie van Matteüs?

WEES STIL

[1] Hornikx, R., *Een huis vol verhalen*, Kok, Kampen, 2003, blz. 223-224

SPREEK UIT: Sluit af met het volgende gebed:
Goede God,
U komt ons tegemoet
en trekt altijd met ons mee.
Onvermoeibaar nodigt U ons uit
de weg te gaan die U ons wijst.
Onder het gaan worden we moedeloos
omdat we niet weten waar de weg naar toe leidt.
Wij bidden U:
geeft ons rust, geduld en openheid
om uw stem in ons leven toe te laten.
Laat uw Woord ons gaande houden
ook al weten we niet precies
waar de weg ons brengt.
We vragen het U voor vandaag
en alle dagen die U ons geeft.
Amen.

In Memoriam Marie-José Ronnen-Elissen

Een sterke vrouw, wie zal haar vinden

Haar laatste reis begon in haar geliefde Zwitserland. Gelukkig heeft ze nog wat reservetijd mogen hebben. Na liefdevol verzorgd te zijn in Hospice de Populier te Bakel, is tot onze diepe droefheid overleden

Marie-José Ronnen-Elissen

26 oktober 1944 - 5 juni 2023

Jos

Giselle en Igor
Karsten
Philip

Altijd in gedachten Lisanne

Thorbeckelaan 21
5631 AS Eindhoven

Christenen en hun fascinatie voor het bereiden van eten en drinken (2)

Enige tijd geleden heb ik in de Kerk-Krant enkele wetenswaardigheden verteld over voeding en het bereiden ervan in de wereld van de Bijbel. Onderstaand treft u het tweede deel aan van een volgserie.

Yoghurt

Yoghurt en kaas zijn ontstaan om reden dat melk snel zuur werd in het warme klimaat van het Heilige Land. Het procedé voor het maken van yoghurt in de tijd van de Bijbel heb ik in de vorige aflevering al beschreven. Maar hoe maakt men nu, in onze tijd, yoghurt? Omdat ik wilde weten of het bereidingsproces lijkt op het procedé uit de tijd van de Bijbel heb ik contact gezocht met de biologische Zuivelboerderij *De Weerribben*. De woordvoerder van de boerderij vertelde mij dat de processen van vroeger en van nu in belangrijke mate overeenkomen. Het verschil is dat nu gewerkt wordt met stremsel uit de lebmaag van zogende nuchtere kalveren. Dat stremsel wordt verzuurd bij een bepaalde temperatuur. Het blijkt dus dat nog steeds gebruik gemaakt wordt van oude methoden van bereiden.

Granen

Palestina was het land van tarwe en gerst, van wijnstokken, vijgenbomen en granaat-appels.Een land van olierijke olijfbomen en van honing (Deuteronomium 8 : 8). Granen en peulvruchten vormden het hoofdvoedsel van de mensen. Op sommige heuvels staan nog altijd de wilde gerst- en tarwesoorten die er duizenden jaren geleden al groeiden. De mensen uit de tijd van de Bijbel beschouwden een overvloedige graanoogst als teken van Gods genade en een hongersnood als een teken van Gods toorn.

Over gerst, gierst, geroosterd graan en linzen

...Deze zes maten gerst heeft hij mij gegeven, 'want', zei hij, 'je moet niet met lege handen bij je schoonmoeder aankomen'. (Ruth 3 : 17).

...En gij zult een gerstekoek eten (Ezechiel 4 : 9).

...En neemt gij voor uw tarwe en gerst, en bonen en linzen, en gierst...(Ezechiel 4 : 9).

...Ze ging naast de zaaiers zitten, en hij gaf haar geroosterd graan. Ze at het tot ze genoeg had en hield zelfs nog over...(Ruth 2 : 14).

...En Ezau zeide tot Jacob: 'Laat mij toch slorpen van dat rode, van dat rode daar...(Genesis 25 : 30). (Ezau's linzensoep (van oranje linzen) is een van de beroemdste gerechten uit de geschiedenis.

Brood, gerstebrood en tarwe

Brood wordt honderden malen genoemd in de Bijbel, meer dan enig ander voedsel. De Bijbel maakt vaak melding van mensen die samen brood eten, van een vreemdeling, die brood krijgt en van God die zijn volk van brood voorziet. Jezus noemt zichzelf het Brood des Levens Joh. 6 : 35).

Gerst was het meest voorkomende graan, voor brood, in het Heilige Land. Ook gerstekoeken worden in de Bijbel genoemd als deel van het dagelijks dieet. Zo deelden Jezus en de discipelen bij de eerste wonderbare spijziging gerstebroden uit (Joh. 6 : 9-13).

Voor het verbouwen van tarwe is een vochtige bodem nodig, anders dan voor het verbouwen van gerst. De vochtige bodem ontstond door de jaarlijkse overstroming van de Nijldelta. Met het gebruik van tarwe ontstonden nieuwe baktechnieken. In vergelijking met gerst, heeft tarwe een overvloed aan gluten. Gluten is een eiwit dat zorgt voor enzymatische werking van gist. Ik noem deze gegevens hier om aan te geven hoe vindingrijk men was in de tijd van de Bijbel. Door deze kennis ontstond het proces van het maken van zuurdesembrood. Zuurdesem is anders dan gist, een natuurlijk rijsmiddel. Anno nu ligt zuurdesembrood ook op de plank van onze bakker. Het wordt aanbevolen als gezonder dan gistbrood. Ik kan dat onderschrijven, want ik heb jarenlang zelf brood gebakken.
Naast desembrood bakte men in de Bijbel ook ongedesemd brood. Dat was belangrijk voor ceremoniële offers.
…Van het deeg bakten ze ongedesemde broden…(Exodus 12 : 39).
In onze natuurwinkel vinden wij nu ook ongedesemde koeken, matze geheten.

…En Abrahm haastte zich naar de tent naar Sara, en hij zei:' haast u; kneed drie maten meel en bak brood…(Genesis 18 : 6).
Het is de eerste verwijzing naar het bakken van brood. Abraham wilde het beste van het beste voor zijn gasten.

Pieter Briels

In Memoriam Martien van den Nieuwenhuizen, augustijn

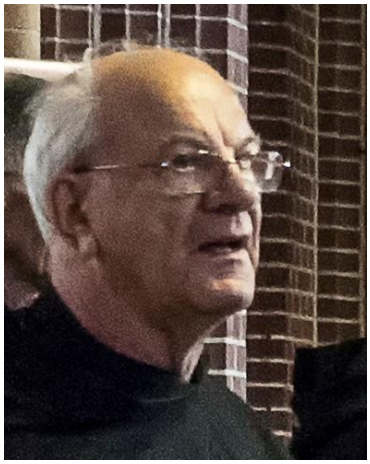

In de vroege ochtend van de Eerste Pinksterdag overleed Martien van den Nieuwenhuizen, augustijn. Het was niet onverwacht. Martien had de leeftijd van 90 jaar bereikt en de ouderdom had hem verzwakt.
Ruim een maand daarvoor heb ik Martien voor het laatst gesproken tijdens een bijeenkomst van onze gespreksgroep. Hoewel hij toen al breekbaar oogde, wilde hij nog een volgende afspraak maken. Het thema zou dan *de dood* zijn. De werkelijkheid haalde onze nieuwe afspraak in.

Ik heb Martien niet zo lang gekend. In februari 2017 heb ik samen met Hans Nohlmanns enkele gesprekken met hem gevoerd binnen het kader van het project *Levende Stenen*. Doel van dat project was om een beeld te krijgen van de inspiratie van de laatste generatie augustijnen. Naar aanleiding van deze gesprekken opperde Martien het idee om een gespreksgroepje te vormen en met elkaar van gedachten te wisselen en dieper in te gaan op allerlei geloofsthema's zoals kerk-zijn, de verrijzenis, de eucharistie. Thema's die elk op zich in de loop der eeuwen bibliotheken hebben gevuld.
Van 2017 tot nu hebben we, alleen onderbroken door corona, in een groepje van wisselende samenstelling in ongeveer acht bijeenkomsten per jaar, intensief met elkaar van gedachten gewisseld. Martien droeg meestal de thema's aan, gaf zijn gedachten daar over weer, en dan ontsponnen zich de gesprekken. Martien, filosoof en theoloog, heeft in zijn lange leven veel over deze onderwerpen nagedacht en had daar ideeën over die nogal afweken van de officiële kerkelijke standpunten. Geloven is volgens Martien geen kwestie van het aanvaarden van feiten en dogma's, maar naar zijn opvatting is geloven het geraakt zijn door het optreden, het lijden en sterven van Jezus van Nazareth, het geraakt zijn door de wijze waarop hij zijn leven en sterven heeft aanvaard. Geloven is je de gezindheid eigen maken welke was in Christus.

In de gesprekken liet Martien zich kennen als een aimabel mens met belangstelling voor zijn gesprekspartners. Hij genoot zelf erg van deze bijeenkomsten. Als een nieuwe afspraak wat ver in de tijd was vanwege drukke agenda's, dan was hij altijd wat teleurgesteld. Kon het niet sneller? Een enkele keer vergat hij zelf de afspraak. We wisten dan waar we hem vinden konden: bij de biljarttafel!

Met dankbaarheid kijken we terug op de ontmoetingen. Het heeft onze kijk op kerk en geloven beïnvloed en verdiept.
Martien, je was een mooi mens en het was een voorrecht je gekend te hebben. Dat je moge rusten in vrede.

Frans Savelkouls

Eerste scheppingsdag

Icoon van begaafde kunstenares Maria Nolet, geïnspireerd door Byzantijnse mozaïeken van de Capella Palatina (Palermo Sicilië) 12e eeuw

Op deze icoon kunt u de volgende rode tekst in Latijnse taal lezen: Genesis 1, 1-5 (Naardense Bijbelvertaling):

Bij begin is God gaan scheppen,- de hemelen en het aardland.

Het aardland is in z'n gescheiden geworden woestheid en warboel, en duisternis op het aanschijn van de oervloed, -**en geestesadem van God wervelend over het aanschijn van de wateren.**

Dan zegt God: geschiede er licht! - en er geschiedt licht.

God ziet het licht aan: ja, het is goed! Zo brengt God scheiding aan tussen het licht en de duisternis.

God roept tot het licht 'dag' en tot het duister heeft hij geroepen 'nacht'; er geschiedt een avond en er geschiedt een ochtend: één dag.

Anita van der Kam

Ik geef de pen door aan…

Hij leeft

Mijn oudere broer Ton was missionaris in Afrika. Eens in de vier jaar kwam hij met verlof naar huis. Dan zagen we hem en spraken we met elkaar. Wanneer hij in de missie was hadden we geen contact met hem. Er waren in die tijd nog geen mobieltjes. Tijdens zijn laatste missie trof hem een ongeluk waaraan hij is overleden. Bij het aansteken van een koelkast ontplofte de petroleum in zijn gezicht waardoor hij zijn longen verbrandde. (In die landen is geen elektriciteit en werken veel apparaten op petroleum en die is vaak vervuild met benzine.) Een tijdje later kregen wij het bericht van zijn overlijden. Wat veranderde toen? Wanneer is hij in mijn beleving overleden? De dag van zijn fysieke dood of de dag dat het bericht kwam? Al die tijd leefde Ton; ook al zagen en spraken wij hem jaren lang niet. Naar mijn gevoel veranderde er dus weinig. In mijn beleving leeft hij daarom nog steeds, ook al weet ik dat hij niet meer naar huis komt. De meeste van mijn broers en zussen zijn ook al overleden, maar toch blijven zij voor mij levende personen. Ik had een jonger zusje dat in de oorlog op tweejarige leeftijd aan dysentrie is overleden. Haar heb ik eigenlijk nooit leren kennen. Zij leeft dan ook in mijn beleving niet. Iemand kennen is kennelijk een noodzakelijke voorwaarde voor de beleving dat iemand leeft. Ik leg hier met opzet de nadruk op beleving, omdat de fysiek aanwezigheid geen noodzakelijke voorwaarde is. Als bij voorbeeld mijn echtgenote boodschappen aan het doen is zij niet thuis aanwezig. Toch leeft ze dan nog steeds.

Jezus leeft, zeggen wij. Toch heeft niemand hem al twee duizend jaar lang niet gezien. Hij leeft voor ons omdat wij hem kennen uit de verhalen in de Bijbel. Wat gebeurde er dan met zijn leerlingen op die zondag na zijn overlijden? “Jezus kwam in hun midden ook al waren de deuren gesloten.” staat er geschreven. Ik kan mij voorstellen dat zij, met elkaar sprekend over Hem, die erváring hadden. Zelf heb ik een gelijksoortige ervaring als die van de leerlingen gehad, toen wij thuis in familiekring spraken over een dierbare overledene. Ik had toen het gevoel dat die persoon zó de kamer kon binnen komen. Uiteraard geloofde Thomas er niets van toen de leerlingen hem vertelde wat hen overkomen was, totdat hij zelf diezelfde erváring mocht mee beleven. Dat wil nog niet zeggen dat het ook gebeurd is. Werkelijkheid en ervaring kunnen verschillen. Als bijvoorbeeld in een bokswedstrijd de ene bokser de andere knock out slaat, ervaart de eerste de overwinning en de tweede de nederlaag. Eén gebeurtenis, twee verschillende ervaringen. Ik weet het: Dit is niet de officiële kerkelijke lezing, maar voor mij voldoende.

Eugène Buijs

Welk Bijbelverhaal spreekt U het meeste aan?

De Bijbel is het belangrijkste fundament van ons geloof.
Het Oude Testament beschrijft de geschiedenis van het Joodse volk. Het zijn vooral verhalen over strijd. Strijd van de Joden tegen overheersers, strijd van individuen tegen elkaar en de strijd van een dikwijls wraakzuchtige God met zijn uitverkoren volk.
In het Nieuwe Testament lezen we over het leven en de boodschap van Jezus en over zijn relatie met de Vader. Het lijkt over een hele andere God te gaan dan in het Oude Testament. De wraakzuchtige is veranderd in de barmhartige. Is het wel dezelfde God?
De Bijbel is geschreven in een tijd en in culturele omstandigheden die zo anders zijn dan de onze en daarom is het voor ons dikwijls moeilijk om de betekenis ervan te doorgronden.

Wat betekenen de Bijbelverhalen voor U? Welk verhaal, welke passage, welke figuur spreekt u het meeste aan of inspireert u het meest? Is dit altijd zo geweest of is dit gedurende uw leven veranderd?
Kunt u dit onder woorden brengen in een verhaal of het tot uiting brengen in een tekening of in een andere vorm?
Stuur uw reactie op deze vraag naar de redactie van de *Kerk-Krant*. Mogelijk kunnen we er een interessante serie van maken.

Augustijn wordt kardinaal

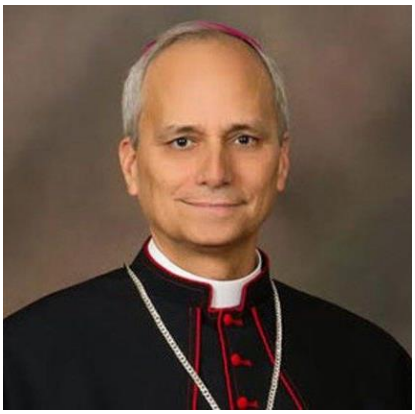

Op 9 juli heeft paus Franciscus aangekondigd dat hij op 30 september aanstaande 21 nieuwe kardinalen zal creëren. Onder deze nieuwe *Prinsen der Kerk* bevindt zich Robert Prevost, augustijn.
De nieuwe kardinaal werd op 4 september 1955 in Chicago geboren. Na zijn studies was hij werkzaam als missionaris in Peru en als docent in de Verenigde Staten. Vervolgens was hij twee termijnen prior-generaal van de Orde der Augustijnen en in deze functie heeft hij meerdere malen Mariënhage bezocht. Hij is een goede bekende van de Nederlandse augustijnen en de leden van de Nederlandse tak van de FAN. Na zijn tweede termijn als prior-generaal werd Robert Prevost bisschop in Peru en in het begin van dit jaar werd hij benoemd tot hoofd van de dicasterie (curie-departement) van de bisschoppen.

Afbouw en opbouw van de geloofsgemeenschap in een seculiere wereld

Voordracht gehouden door emeritus-deken Frans Verhoeven tijdens de Vriendenbijeenkomst van 24 mei op Glorieux

Je zou ook kunnen zeggen de weg van Instituut naar Geloofsgemeenschap.
Ik heb deze lezing de titel gegeven: afbouw en opbouw van de geloofsgemeenschap in een seculiere wereld. Dat klinkt al positief. Tegelijk speelt natuurlijk toch ook de vraag: is afbouw ook afbraak? En is opbouw, opbouw van de kerk zoals wij die vanuit het verleden kennen? Of gaat het om de opbouw van een heel nieuwe geloofsgemeenschap?
Nadenkend over deze vraag realiseerde ik me bovendien: Ik moet een verhaal houden voor mensen die komen uit dezelfde kerkelijke traditie als ik, even betrokken en kritisch als ikzelf. Kortom: over dit thema zou ieder van jullie hier ook een verhaal kunnen houden en die verhalen zouden voor een groot deel op elkaar lijken met veel herkenbare details. Ik ga daarom geen analyse geven van de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden. Die kennen we wel. Hooguit zal ik soms wat gezamenlijke herinneringen op roepen, zoals Frank van Helmond deed bij de uitvaart van Wim Kalb. Van daaruit wil ik kijken of er lijnen zijn naar de toekomst.
Maar waar ik vooral over wil nadenken, is over de vraag of het mogelijk is iets te achterhalen –terugblikkend- van hoe de terugval in kerkbetrokkenheid zo snel en diepgaande heeft kunnen plaatsvinden. De snelle veranderingen in de kerk, het afbrokkelen van de kerkbetrokkenheid gebeurde snel en het was niet tegen te houden. Ik heb nog eens in mijn boekenkast rondgeneusd en dan merk je weer met hoeveel vuur en denkkracht grote mensen vanaf de jaren zeventig hebben nagedacht over de toekomst van kerk en samenleving die volop in beweging waren. Er zijn in dit verband tientallen namen te noemen. Deze denkers en schrijvers wezen allemaal op de noodzaak van veranderingen, probeerden aanzetten te geven, perspectief, niet om de secularisatie tegen te houden, maar om daarbinnen mogelijkheden te zien voor een nieuwe kerk. En met het enthousiasme van het Tweede Vaticaans Concilie leek daar ook ruimte voor te zijn

Tegelijk mogen we natuurlijk onszelf niet vergeten als pastores, pastoraal werkers en werksters, diakens en de vele enthousiaste vrijwilligers. Ik denk aan de grote jongerenkoren, pastorale school, de Acht-Mei-Beweging, de liederen en teksten van Huub Oosterhuis, het diocesaan Pastoraal Centrum, de stichting schoolcatechese. Het roept allemaal herinneringen op aan boeiende activiteiten en gebeurtenissen. Natuurlijk de kerk werd kleiner, maar ze leefde volop. Het was de tijd van de zogenaamde vrijwilligers-kerk. Als pastores en parochianen trokken we met elkaar op en er gebeurden mooie dingen. Maar ondanks alles hebben we met al onze inzet, onze creativiteit, ons enthousiasme de betrokkenheid bij de kerk niet vast kunnen houden en de leegloop niet tegen kunnen houden. Dus blijft toch die vraag staan: Waarom heeft dat geen toekomst gekregen in een

vernieuwde kerk? En dan denk ik niet met een gevoel van schuldbesef dat we tekortgeschoten zijn in het aanvoelen van de tijdgeest. Ik denk dat we gedaan hebben wat we moesten doen, gewoon als kinderen van die tijd.

Je kunt het natuurlijk wijten aan het beleid van de bisschoppen. Dat hoorde je zeker in het verleden vaak. Dat beleid was geen stimulans voor een nieuwe vorm van kerkzijn. Met name de liturgie werd steeds meer in het oude stramien gedrukt. Maar het lijkt me veel te simpel om daar de schuld of de oorzaak van de enorme verandering in kerkbeleving neer te leggen. De huidige situatie van de kerk is gewoon een gevolg van de maatschappelijke en culturele ontwikkelingen in de laatste halve eeuw. We werden van dorpsbewoners wereldburgers. Voor de jeugd lag de toekomst niet meer in de sociale structuur van de plaatselijke gemeenschap. Seksualiteit werd losgekoppeld van vruchtbaarheid. Dat gaf een enorme vrijheid. Individualisme en anonimiteit verzwakten de sociale samenhang. De zondag als religieus moment verdween, welvaart en welzijn kregen een enorme *boost*. Ik noem zomaar even wat grote lijnen. Cultuuroverdracht gebeurt intussen niet meer binnen een kleine sociale gemeenschap, maar door You Tube, Tik Tok enz. De kerk is in ieder geval niet meer het instituut dat daarvoor zorgt.

Dat alles kwam zomaar in een paar decennia over ons heen.
De maatschappelijke taken van de kerk bij de opbouw van de gemeenschap, ziekenzorg, jeugd- en ouderenzorg, dat was allemaal al eerder overgenomen door de overheid. Het verlies van die oude maatschappelijke positie heeft de kerk als instituut van zijn oude identiteit beroofd en daarmee ook het katholiek of protestant zijn als maatschappelijke identiteit. We werden plotseling allemaal 'van huis uit katholiek'.

Die maatschappelijke en culturele veranderingen betekenen dat we anno 2023 leven in een multiculturele en multireligieuze samenleving met wereldwijde wortels. Vroeger konden we nog geloven de ene ware kerk en de ene ware religie te zijn. Zelfs binnen de katholieke kerk dringt het besef door dat andere religies ook waarden en waarheid in zich dragen. Religie en cultuur blijken wereldwijd nauw met elkaar verbonden. Misschien moet je zeggen: religie is onderdeel van de cultuur

Als ik het thema van vanmiddag nog eens door me heen laat gaan, de vraag naar perspectief voor de katholieke kerk, dan proef ik daar iets in van nostalgie maar ook een ondertoon van pijn met de huidige situatie van de kerk die ons lief is. Kerk en religie lijken een randverschijnsel te zijn geworden.
Maar daar wil ik dan toch wat kanttekeningen bij plaatsen, want dat zou ons zicht op perspectief kunnen verduisteren. En dat brengt me bij het thema opbouw.
Bij Jesaja staat die prachtige tekst:

Klampt u niet vast aan wat vroeger gebeurd is
En geef niet alle aandacht aan wat eens is geschied.
Zie, iets nieuws ga ik maken,
Het is al aan het kiemen,
Weet gij dat niet? (Je. 43,18-19)

Want het is eigenlijk een groot geluk dat de seculiere samenleving de zorg voor zieken gehandicapten, ouderen heeft overgenomen. Die zorg welke de kerk in het verleden op basis van haar evangelische idealen heeft opgepakt, heeft nu vorm gekregen als taak van de samenleving. Prima toch?De zorg voor de schepping heeft nooit zoveel aandacht gekregen

als in onze tijd. De paus schrijft zijn encycliek *Laudato si*, hier is Green Peace al decennia actief en nu Extinction Rebellion. We kennen de energietransitie.

We moeten ons goed realiseren dat –naar mijn mening– de kerken onze seculiere samenleving mee hebben opgebouwd en daar nog steeds een fundament van zijn. Ik zal niet snel de term 'joods- christelijke traditie' in de mond nemen, want die woorden worden natuurlijk in bepaalde politieke kringen misbruikt. Maar de wortels van onze huidige cultuur hebben duidelijk een christelijke signatuur en dat vermengt zich nu met allerlei andere bronnen, zoals de wetenschap en de snelle technische ontwikkeling.

Maar wat betekent dat voor de kerken in de huidige tijd?
We hebben ook als kerken niet stilgestaan. Ik heb als deken vaak gezegd: er zijn verschillende zaken in Eindhoven waar ik trots op ben. Dat is bijvoorbeeld het Open Huis in de Catharinakerk en Het Steunpunt Materiële hulp. Maar ook ben ik trots op wat er gebeurt in de Hoogstraat bij Vluchtelingen in de knel. Indertijd was Emmaus een van de eerste kringloopwinkels. Op Eikenburg is de zorginstelling St. Annaklooster in het leven geroepen, het hospice de Regenboog. Het gebouw van de broeders zelf heeft een sociale woonvorm gekregen. Ik denk aan het Straatpastoraat, de inloophuizen voor dak- en thuislozen in de Visserstraat, 't Hemeltje en onder de toren van de Petruskerk. Ik denk ook aan de voedselbanken enz.
Ik wil maar zeggen er gebeurt van alles en daar zijn vaak christenen bij betrokken.
Daarnaast moeten we niet vergeten dat er in Eindhoven overal kleine kerkjes zijn van migranten of van groepen die hun inspiratie met elkaar willen delen. Jullie eigen Augustinusgemeenschap is er een van. Maar je hebt ook De Kapel, Sove, de groep Oase in Veldhoven. Daarnaast heb je ook heel veel -wat ik dan maar noem- seculiere groepjes voor bezinning yoga enz.

De Tsjechische theoloog Tomas Halic heeft een nieuw boek geschreven met als titel *De namiddag van het christendom* met als ondertitel *Op weg naar een nieuw tijdperk*. Ik heb alleen de recensie en een essay over dat boek gelezen. Tomas Halic meent dat de kerk toe is aan een radicale hervorming. Zijn perspectief blijft volgens de recensent toch vaag. Een radicale verandering –en dan zal hij bedoelen een verandering die aansluit bij de huidige cultuur- kun je misschien vragen van een kerk als instituut. Want natuurlijk moeten vrouwen ambtsdrager kunnen worden, natuurlijk is het celibaat voor priesters op deze wijze niet meer haalbaar. Maar de echte veranderingen moeten komen van onderop.
Anderzijds verbaas ik me er ook vaak over hoe behoudend mensen soms zijn juist op religieus gebied. Je ziet dat ook vaak bij jongeren. Onze kerk is evenmin als de samenleving een uniform blok dat je kunt sturen en bijsturen. En misschien moeten we dat ook niet willen. Ik heb er als deken steeds voor gepleit om ruimte te geven zowel aan vooruitstrevende als aan behoudende krachten. En laten we niet vergeten dat voor veel mensen de geloofsbeleving zich beperkt tot wat ik vroomheid noem. Een kaarsje bij Maria, de rozenkrans, Lourdes.

Ik las ook een artikel over Kees Waaiman, die onlangs is overleden. Kees Waaiman heeft me geleerd dat spiritualiteit juist heel concreet gaat over hoe je omgaat met de werkelijkheid om je heen, hoe je die beleeft, hoe je daar in staat. Dat heeft mij o.a. ook geleerd om met een positieve blik te kijken naar die hele culturele omslag die ik heb genoemd en die onze tijd kenmerkt.

De westerse cultuur hervormt zich en de kerken krijgen daarin, of ze dat graag willen of niet, een nieuwe en veel bescheidener rol. De kerk/kerken moeten erkennen dat zij als instituut nauwelijks nog een maatschappelijke rol hebben. Dan ontstaat er ruimte om ook op een positieve manier de seculiere samenleving te helpen menswaardig te zijn, gericht op het welzijn van elke mens.

We hebben een rijke religieuze traditie en die moeten we koesteren. Dan denk ik aan dat hele spectrum van alles wat er tussen hemel en aarde is. De taal en de rituelen die de zin van het leven duiden, die ons gevoelig maken voor wat ik de heiligheid van het leven noem, het goddelijke in ieder mens. Maar die ons ook woorden geven bij onze angsten en verdriet. Ik denk dan aan de poëtische kracht van religieuze taal waar met name Huub Oosterhuis op heeft gewezen. Dat heeft mij in ieder geval geholpen om de Schrift te kunnen vertalen naar deze tijd.

De kerk is heel kwetsbaar omdat geloven iets is geworden voor mensen privé, terwijl je juist bij elkaar het vuur en de geestdrift vindt die nodig is om met idealen te kunnen leven. Samenkomen om Hem te gedenken blijft belangrijk. Maar ik zie daarnaast vooral toekomst voor de kerken als een plaats van stilte, van rust en bezinning. Een soort inloophuis, een plaats waar je eventueel met iemand kunt praten over je levensvragen. Met wat creativiteit is er veel mogelijk.

Bij elkaar komen geeft je ook kans om met frisse ogen te kijken naar de ontwikkelingen die plaatsvinden. Want ook de samenleving is kwetsbaar, zelfs vaak goddeloos. En dan staat de heiligheid van het leven op het spel. We zien dat dagelijks en ik hoef de woorden woke en complottheorieën maar te noemen, maar ook algoritmen of gewoon geld en macht en dan is meteen duidelijk dat er voor de kerken nog veel te doen is.

Kritisch toezien op wat er gebeurt in de samenleving, niet als een kerk die de waarheid in pacht heeft maar in alle bescheidenheid op grond van het evangelie en waar mogelijk ook bouwstenen aandragen voor zo'n samenleving, dat lijkt mij een nieuwe taak voor de kerken die past in haar rijke traditie.

Ik ben zelf nu 56 jaar in, met en voor onze kerk als priester werkzaam geweest. En ik ben blij dat ik in die jaren mee heb kunnen groeien met al die ontwikkelingen. En dan moet ik vaak denken aan de woorden van mijn voorganger Cor Peters: *Wat hebben we toch een boeiende tijd meegemaakt*.

Augustinus op de gevel van de Paterskerk in Eindhoven

Peerke Donders in een ander daglicht

Als uitvloeisel van de van de niet aflatende discussies over het Nederlandse slavernijverleden, heeft de gemeente Tilburg het nodig geoordeeld om bij het standbeeld van Peerke Donders in het Wilhelminapark in Tilburg een bord te plaatsen waarmee de zalige redemptorist eens behoorlijk op zijn nummer wordt gezet. Het beeld wordt gezien als een *onmiskenbaar symbool voor koloniale overheersing.* Althans, de ambtenaar die de tekst geschreven heeft, ziet het zo. Het is blijkbaar niet in hem opgekomen, dat het beeld bij plaatsing in 1926, werd gezien als symbool van christelijke naastenliefde zoals Peerke dat vanuit zijn diepe geloofsovertuiging praktiseerde. Hij zet, zoals we wel vaker zien tegenwoordig, de bril van 2023 op en door de glazen van die bril zie je alles vanuit de (waan)denkbeelden van vandaag.
Peerke Donders kwam uit een straatarm gezin in Tilburg waar de bevolking uitgezogen werd door de textielbaronnen (was dat geen slavernij?) en ging naar de andere kant van de wereld om mensen in hun diepste ellende bij te staan, geïnspireerd door het evangelie. De gemeente Tilburg gaat hier gemakshalve aan voorbij.

Nederland staat vol met standbeelden die zijn neergezet vanuit het perspectief van de tijd van hun ontstaan. We kunnen er drie dingen mee doen. Bij elk beeld een verklarende tekst toevoegen waarin wordt toegelicht hoe slecht de stenen persoon is geredeneerd vanuit onze hedendaags 'verlichte' ideeën, we kunnen de beelden weghalen en dan zijn we van het gezeur af, of we laten ze ongemoeid. Het laatste heeft mijn sterke voorkeur. Als de wandelaar die het beeld bekijkt, meer wil weten over de versteende mens die op de sokkel staat, dan kan hij of zij zelf naar informatie op internet op zoek gaan. Die informatie zal doorgaans genuanceerder zijn dan de paar goed-bedoelde maar belerende zinnen van een gemeenteambtenaar.

Laat Peerke ongemoeid. Geef degene die het beeld bekijkt de gelegenheid om er even peinzend bij stil te staan en zijn eigen gedachten erover te vormen.

Frans Savelkouls

Reactie op 'Waarom bewaren we zoveel afstand'.

Mijn ervaring met verschillende kerkinterieurs

Ruim 60 jaar geleden ging ik met mijn vrouw Joop wonen in de nieuwe Eindhovense wijk de Oude Gracht. Wij werden o.a. betrokken bij de bouw van een nieuwe kerk, de Thomaskerk. Moderne kerk met veel (zon) licht. Een nogal clean interieur. Toch ontstond er een levendige geloofsgemeenschap met gedreven pastores, jongerenkoor, gemengd koor enz..
Na verloop van enkele jaren verschraalde de gemeenschap.Jongeren verlieten huis en haard, ouderen waren blijkbaar onvoldoende geworteld in de gemeenschap om deze te continueren.
Reden voor ons om op zoek te gaan naar een andere geloofsgemeenschap. En die vonden wij in de Catharinakerk in het centrum van Eindhoven. Daar manifesteerde zich 'Kerk en Beweging', op basis van Vaticanum II. De Catharinakerk. Een van de mooiste neogotische kerken van bouwmeester Pierre Cuypers. Ook nu werden wij, gezien onze ervaringen, betrokken bij een activiteitenwerkgroep. Deze was steeds op zoek naar o.a. een andere vorm van vieren. En zo ontstond het idee om de mensen directer te betrekken bij de viering. Zo nodigden wij de mensen uit zich in een kring te groeperen op het priesterkoor, rond de altaartafel. Dit experiment mislukte voor een deel. Mensen toucheerden elkaar zonder bedoeling, men rook elkaars lucht, storend hoesten, kuchen. Wat nu? We besloten een deskundige op het gebied van 'vieren' uit te nodigen. En zo viel de naam van Prof. Peter Nissen, hoogleraar aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.Wij nodigden hem uit. Met hem hebben wij een rondgang gemaakt door de kerk en deden ons verhaal over onze poging om de mensen dichter bij de viering te brengen en dat dat, voor een deel mislukte.
Peter Nissen aanhoorde het met belangstelling en reageerde als volgt. Met respect voor jullie experiment. Maar zo werkt het niet. Je moet vooral de huidige situatie zo laten. Mensen kiezen hun eigen plaats, hebben hun eigen gedachten, hun eigen overwegingen.

Terug naar het artikel van Frans: 'Waarom bewaren wij zoveel afstand' in de laatste *Kerk-Krant*. Enkele aantekeningen.
De moderne ambiance van zowel de Thomaskerk als de kapel van Glorieux met uitbundig (zon) licht is niet te vergelijken met die van de Catharinakerk. Zo voelen mensen zich in onze kapel misschien wel bespied. Maar toch, ook de deelnemers aan de viering in Glorieux kiezen hun eigen plaats, in altijd dezelfde rij, op dezelfde stoel, naast altijd dezelfde (bekende) persoon.
Als, bijvoorbeeld 'mijn plaats' bezet is, dan werd die meteen vrij gemaakt (dat is de stoel van Pieter). Iedereen tevreden en voorbereid op de viering en met eigen intenties.
En ook hier geldt: Zo laten. En de reacties, na afloop, zijn altijd positief.
Wat het koor betreft: Dat hoort naast het orgel. Ons koor is bovendien een ondersteuningskoor.

Pieter Briels

Augustinus op een communiebank in de Paterskerk in Eindhoven

LEKENPRAAT LVIII

Velen van ons, wellicht zelfs een grote meerderheid, hebben op bepaalde momenten in hun leven van doen gehad met tenminste één of enkele van de zeven sacramenten die binnen de Rooms-Katholieke Kerk worden beschouwd als raakmomenten tussen God en de mens. Dat ook beweerd wordt dat tenminste enkele van die zeven on-Bijbels genoemd moeten worden bij bestudering van de context van de citaten waarop de Kerk haar geldigheid baseert, wil ik volledig buiten beschouwing laten. Het gaat me vandaag om de vraag of we ook betekenis mogen gaan hechten aan wat inmiddels hier en daar bekend is geworden onder de naam "achtste sacrament". Ik bedoel natuurlijk het in mijn ogen wel degelijk zeer belangrijke koffiedrinken na afloop van de zondagse eucharistie dan wel woord- en communieviering. Dit sacrament kan juist in dit post-coronatijdperk, waarin diverse gelovigen lijken afgehaakt als het gaat om kerkgang, helpen de o zo noodzakelijke gemeenschapsvorming in stand te houden.

Het is uiteraard tamelijk vrijpostig, of moet ik zeggen oneerbiedig, om het nuttigen van koffie of thee met een koekje gelijk te stellen aan iets als een doopsel, biecht , communie en dergelijke. Daar ben ik mij terdege van bewust.
Het is dan ook zeker niet mijn bedoeling ook maar iets negatiefs te laten horen over deze aloude rituelen in de Rooms Katholieke Kerk. Al herinneren we ons er niets van, het doopsel maakte ons lid van een gemeenschap. De dag van onze Eerste Communie roept al meteen wel de nodige herinnering op, bijvoorbeeld die van kniekousen en lakschoentjes, een foto van jou en je ouders zonder al je broertjes en zusjes, veel familiebezoek en natuurlijk die hostie op je uitgestoken tong.
De biecht was dan weer wat minder populair als je op de lagere school met de hele klas in de kerkbank zat te wachten op jouw beurt om een rijtje dagelijkse zonden achter het gordijntje te moeten opdreunen. Gevolgd door de vaste penitentie van drie wees-gegroetjes. Maar hoe men dit alles dan ook beleefd had, op latere leeftijd bleek toch dat er zeer verstandige, wel doordachte ideeën zaten achter de wijze waarop een en ander vorm heeft gekregen in de katholieke leer. Zoals ook -maar daarover een andere keer misschien meer- heidense gebruiken zijn overgenomen, al dan niet enigszins aangepast, in de christelijke feestdagen. Dat tradities in ere gehouden moeten worden, vind ik eigenlijk net zo vanzelfsprekend als het blijven kijken naar de geschiedenis vanuit het perspectief dat tijden en opvattingen nu eenmaal veranderen, maar dat er wel degelijk lering getrokken kan worden uit wat onze voorouders dachten en deden.

Maar nu terug naar dat "achtste" sacrament. Ik ervaar dat als een steeds belangrijker element van de zondagsviering en sla die dus slechts heel node over wanneer het echt niet anders kan. Want in tegenstelling tot het kerkbezoek van vroeger waarbij ieder na de mis meteen naar huis ging, komt er nu, na de telkens al inspirerende viering, een uurtje

wat ik zie als gemeenschapsvorming. Zoals in steeds meer parochies inmiddels het geval is.

Maar het koffie-uurtje heeft in mijn ogen één handicap. Je spreekt er nog steeds regelmatig mensen die je wel van gezicht maar niet bij naam kent. Dat blijkt bijvoorbeeld wanneer Corrie de Bont, heel toegewijd en attent, langs komt met de vraag iets te schrijven op een kaart die bestemd is ter bemoediging van een zieke. Dan moet er uitleg volgen via uiterlijke kenmerken over wie het betreft. Dit probleem is niet eenvoudig op te lossen. We kunnen niet met naamplaatjes op de borst gaan lopen, noch foto's van alle leden rondsturen of publiceren. Bovendien is er nog zoiets als een privacywet. Dus moet het blijven komen van je aan elkaar voorstellen als je met een of meer onbekenden aan tafel zit. Gezien de leeftijd van het korte-termijn-geheugen van velen van ons zal dat wellicht niet altijd meteen beklijven. Toch is er misschien iets aan te doen. Door tientallen interviews in onze *Kerk-Krant* zijn al de nodige mensen van een naam voorzien. Wie schrijft die blijft, zo luidt het cliché. Het beste middel tegen anonimiteit is dus de pen ter hand te nemen. Elders in dit nummer wordt u opgeroepen iets te schrijven over een Bijbelverhaal dat u om welke reden dan ook heeft geïnspireerd tot iets of zo geraakt dat het u tot op heden is bijgebleven. Het kan immers ook lezers met andere ogen naar het verhaal doen kijken.

Tenslotte nog dit; zeven geldt in de Bijbel als een heilig getal dat staat voor volmaaktheid. Dat laatste op ons betrekken zou veel teveel eer zijn, maar het heuglijke feit doet zich voor dat de Geloofsgemeenschap Augustinus nog voor de volgende *Kerk-Krant* verschijnt alweer zeven jaar bestaat. Ik zou zeggen; Laetare !

Gert Dirksen

Augustinus in keramiek

Huub Verbeeten, dodelijk slachtoffer in koloniale oorlog

Poging tot herstel van het Nederlands gezag

Nadat Japan op 15 augustus 1945 had gecapituleerd, trad in Nederlands-Indië een chaotische bestuurssituatie in. Nederland dat het vooroorlogse gezag wilde herstellen, bezat geen militair of burgerlijk gezagsapparaat meer om dit te bewerkstellingen. De Britten beheersten enkele militaire bruggenhoofden en de bevolking van het toekomstige Indonesië wenste de Nederlandse overheersing na de Japanse dictatuur niet terug. Er ontstond een brede revolutionaire beweging en de Nederlandse militaire bevelhebber Spoor stuurde aan op militair ingrijpen. De Nederlandse regering zond troepen om de Britse posities over te nemen en om de levens van *blank en bruin te beschermen* zoals minister-president Schermerhorn verklaarde.[2] Op 12 oktober 1945 vertrokken twee bataljons infanterie en twee bataljons stoottroepen van de Koninklijke Landmacht, in totaal een kleine 2.800 militairen voor een belangrijk deel bestaande uit vrijwilligers, met het troepen-transportschip *Alcantara* naar Nederlands-Indië.[3] Omdat admiraal Mountbatten geen toestemming gaf om op Java en Sumatra aan land te gaan, werd op 11 november in Malakka aangemeerd. Nadat de Britten drie maanden later het verbod ophieven, staken de Nederlands militairen op 10 februari over naar het eiland Bangka, gelegen aan de oostkust van Sumatra, ter hoogte van Palembang. Op dit eiland ontmoetten de Nederlanders heftige tegenstand van de revolutionairen. Bij de gevechten in de eerste dagen sneuvelden zeven van hen, onder wie de aalmoezenier kapitein Huub Verbeeten, augustijn.[4]

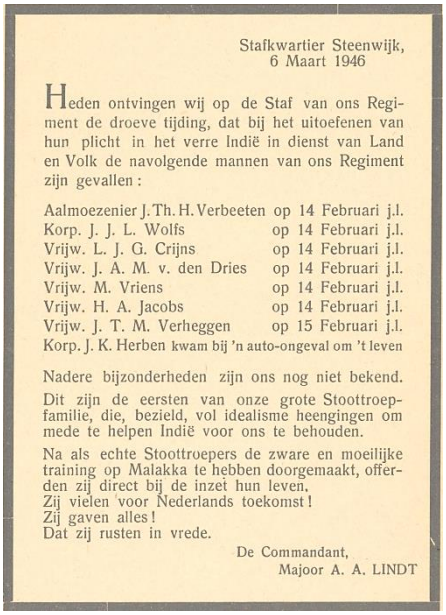

Stafkwartier Steenwijk,
6 Maart 1946

Heden ontvingen wij op de Staf van ons Regiment de droeve tijding, dat bij het uitoefenen van hun plicht in het verre Indië in dienst van Land en Volk de navolgende mannen van ons Regiment zijn gevallen :

Aalmoezenier J. Th. H. Verbeeten	op 14 Februari j.l.
Korp. J. J. L. Wolfs	op 14 Februari j.l.
Vrijw. L. J. G. Crijns	op 14 Februari j.l.
Vrijw. J. A. M. v. den Dries	op 14 Februari j.l.
Vrijw. M. Vriens	op 14 Februari j.l.
Vrijw. H. A. Jacobs	op 14 Februari j.l.
Vrijw. J. T. M. Verheggen	op 15 Februari j.l.
Korp. J. K. Herben	kwam bij 'n auto-ongeval om 't leven

Nadere bijzonderheden zijn ons nog niet bekend.

Dit zijn de eersten van onze grote Stoottroepfamilie, die, bezield, vol idealisme heengingen om mede te helpen Indië voor ons te behouden.

Na als echte Stoottroepers de zware en moeilijke training op Malakka te hebben doorgemaakt, offerden zij direct bij de inzet hun leven.
Zij vielen voor Nederlands toekomst!
Zij gaven alles!
Dat zij rusten in vrede.

De Commandant,
Majoor A. A. LINDT

Opgegroeid in een Eindhovens gezin

Jacques Theodorus Hubertus (roepnaam Huub, kloosternaam Hubertus) Verbeeten werd op 5 november 1916 in Tongelre geboren als oudste zoon van Hubertus Verbeeten, inspecteur der Boerenleenbank, en Maria Antonia Bruëns. Het gezin Verbeeten telde vijf kinderen. De oudste dochter trad in bij de franciscanessen van Etten.

Huub behaalde aan het Augustinianum zijn gymnasiumdiploma en ging vervolgens naar het noviciaat in Witmarsum. Zij keuze voor het priesterschap stond wel vast, maar de keuze voor een orde of congregatie sprak minder voor zichzelf. Zijn medebroeder Luc Verheijen met wie hij vanaf de eerste gymnasiumdag goed bevriend was, vertelde dat Huub aanvankelijk aspiraties had om trappist te worden en Luc werd aangetrokken door

[2] De Tijd d.d. 12-10-1945
[3] Website *Troepentransportschip.nl,* geraadpleegd op 07-07-2023
[4] Strijdend Nederland. Wekelijksch orgaan voor het regiment stoottroepen van de Koninklijke Nederlandsch Landmacht d.d. 16-02-1946

de jezuïeten. Ze deelden het verschil, zoals Verheijen het uitdrukte, en gingen samen naar Witmarsum.[5]
In september 1936 legde Huub zijn plechtige gelofte af en na het voltooien van zijn studies werd hij op 7 juni 1941 in 's-Hertogenbosch priester gewijd. Hij ging vervolgens psychologie studeren in Leuven maar moest de studie vanwege de oorlogs-omstandigheden afbreken.

Huub manifesteerde zich tijdens zijn augustijnse studiejaren als een extraverte persoonlijkheid met het hart op de tong en geneigd tot actie. Op het Augustinianum was hij de keeper van het eerste voetbalelftal, de ziel van de missieclub en lid van de debatingclub. Hij maakte van zijn hart geen moordkuil en alles wat hem niet beviel liet hij luid en duidelijk horen. Hij kon uitstekend *ketteren en sakkeren* zoals Luc Verheijen het uitdrukte.[6] *De spontane drang om anderen wel te doen, werd steeds meer zijn meest uitgesproken karaktertrek.*[7] Tijdens zijn studietijd in Nijmegen spande hij zich tijdens de vrije uren in om de voedselsituatie van het klooster te verbeteren. Met zijn scherpe tong sprak hij harde oordelen uit over mensen en tijdens de oorlogsjaren heeft hij menig Duitser en NSB-er verbaal naar de andere wereld geholpen. Daar stond tegenover dat hij na het bombardement van Eindhoven onmiddellijk de stad in trok om getroffenen, inclusief Duitsers en NSB-ers, geestelijke bijstand te verlenen. Hoewel hij begiftigd was met een scherp verstand, prefereerde Huub Verbeeten de daad boven de studie.
Na de gedwongen afgebroken studie werd Verbeeten ingezet als surveillant van het internaat van het Augustinianum dat op verschillende plaatsen in de stad was ondergebracht. Een weinig dynamisch bestaan. Toen na de bevrijding van Eindhoven het Derde Regiment Stoottroepen werd gevormd, meldde Huub zich bij de commandant voor de functie van aalmoezenier.

Een dodelijke vuurgevecht

Op 14 februari voerde het regiment waarin pater Verbeeten diende een zuiverings-operatie uit bij het plaatsje Pangalpinang op het eiland Bangka. Terwijl Huub een zwaargewonde bijstond werd hij door vijandelijk vuur dodelijk getroffen. De commandant van het bataljon, de majoor Jan Brueren, beschreef het incident en zijn persoonlijke gevoelens in het blad van het Regiment Stoottroepen: *Ik geloof, dat niet dikwijls een mooiere priesterdood vermeld zal behoeven te worden. Bij het bericht van de eerste gewonde ging pater Verbeeten spontaan naar voren; van alle zijden riep men hem toe te dekken tot de ergste weerstand zou zijn opgeruimd. Hij sloeg deze raad in de wind; een kogel sloeg zijn baret van zijn hoofd; nog ging hij verder; ook de aanmaning van de commandant 5-III Regiment Stoottroepen tegen het talud te blijven schuilen, negeerde hij. Door de alangalang kroop onze pater voorwaarts. Nadat hij de gewonde aangeroepen had, antwoordde deze: 'Blijf daar pater, het is hier te gevaarlijk, ik zie de tegenstander zitten'. Ook dit was geen rem voor de*

[5] In Memoriam door Luc Verheijen OSA (persoonsarchief Hubertus Verbeeten, archief augustijnen Eindhoven)
[6] Ibidem
[7] Ibidem

heilige plichtsbetrachting van de aalmoezenier. Verder kroop hij, tot naast de stervende. Hij bracht hem den laatsten troost der H. Kerk; direct daarna trof den priester-soldaat de kogel. De glans van dit soldaten-heldendom, doet den priesterkroon helder stralen.
Toen ik even later bij hem kwam, zei hij: 'Ik ben gevallen voor God, ja voor God en voor de jongens'. Dat waren zijn laatste woorden.
III-R.S is nu III R.S niet meer, het zal het ook niet meer worden zonder 'de pater'. Reeds nu eenige dagen na zijn sneuvelen voelen we dat ons iets zeer lief ontvallen is; het is anders dan bij de compagnieën: die trouwe kameraad die altijd bij zijn jongens was is niet meer gekomen; de geest, de stemming is anders; vreemd, stroef en moeilijk, nu het steeds opmonterende woord van den pater ontbreekt; wij weten nu, dat we daar niet meer buiten konden. III R.S. heeft een onherstelbaar verlies geleden; 800 mensen van III R.S. verloren een groot vriend.[8]

Jacques Theodorus Hubertus (roepnaam Huub, kloosternaam Hubertus) Verbeeten was pas 29 jaar oud toen de fatale kogel hem trof. De verslagenheid onder zijn familie en zijn medebroeders was groot. In de Eindhovense Paterskerk werd op 15 maart 1945 een uitvaartdienst gehouden. Jeugdvriend en medebroeder Luc Verheijen hield de gedachtenisrede.
Huub werd op het eiland Bangka begraven.

†

Pater
fr. Hubertus Verbeeten
O.E.S.A.

geboren te Eindhoven 5 Nov. 1916, vond de dood als Aalmoezenier der Nederlandse Stoottroepen op het eiland Banka 13 Febr. 1946. - Hij moge rusten in de vrede van Christus.

Dit jonge leven was door God zo zichtbaar begenadigd, dat wij ook de vroege dood die het beëindigt slechts als een uitverkiezing kunnen zien.

Wie hem als kind en jongeman heeft op zien groeien, denkt nog met vreugde aan zijn altijd blije lach en open onbevangenheid.

In een gave natuur groeide hier een sterk geloof en diepe vroomheid.

Als jongen onder de jongens, als kloosterling te midden van zijn medebroeders, als Aalmoezenier tussen zijn soldaten gaf hij zich gemakkelijk en hij gaf zich helemaal. Dit werd van hem aanvaard als iets dat niet anders wezen kon. Maar nu deze royale overgave tot heldhaftigheid gestegen is, en God zijn leven heeft gevraagd, nu voelen wij pas goed de gloed van Gods genadezon over dit leven en nu weten wij: Gods hand plukte een rijpe vrucht, die Hij zelf met zorg gekweekt had.

Goede God, zo wij de verdiensten van Uw dienaar prijzen, dan prijzen wij Uw gaven, - anders niets. Wij danken U voor hem; en wij vragen U vergiffenis voor hem zo hij te kort schoot.

[8] Strijdend Nederland. Wekelijksch orgaan voor het regiment stoottroepen van de Koninklijke Nederlandsch Landmacht d.d. 27-04-1946

Zondag 27 augustus
Augustinusfeest

Het wordt een bijzondere viering op Augustinusdag! Dit jaar zullen al onze voorgangers gezamenlijk voorgaan.

Om u alvast wat te kunnen voorbereiden, treft u onderstaand enkele teksten aan die tijdens deze viering zullen worden voorgelezen.

Liefde

'Bemin en doe dan wat je wilt: wil je zwijgen, zwijg uit liefde, wil je schreeuwen, schreeuw uit liefde, wil je corrigeren, doe het uit liefde, wil je vergeven, vergeef uit liefde. Draag de bron van liefde in je hart, want uit liefde kan alleen het goede voortkomen.'

(vertaling Tars van Bavel, 1992)

In Augustinus 'leven en werk speelt liefde een belangrijke rol, zij het op verschillende manieren. Als tiener en twintiger was hij op zoek naar liefde, maar op een manier die geen werkelijke bevrediging kon geven. Al die tijd maakte zijn moeder Monnica zich grote zorgen over haar zoon; ze bleef van hem houden, bad voor hem, reisde hem achterna. Augustinus zou eerst dertig moeten worden alvorens hij tot inkeer kwam. Ware liefde, zo ontdekte Augustinus, richt zich op de ander. *(Hans Allerliefsten)*

Gemeenschap

De bedoeling van dit alles is: dat niemand in zijn werk eigen voordeel zoekt. Alles moet gebeuren in dienst van de gemeenschap en met meer ijver en meer geestdrift dan wanneer ieder voor zichzelf en zijn eigen belang zou werken. Want over de liefde staat geschreven dat zij niet het eigen belang zoekt (1 Kor. 13,5), dat wil zeggen dat zij het gemeenschappelijke boven het eigen belang stelt en niet omgekeerd. Het feit dat u meer zorg aan de dag legt voor het belang van de gemeenschap dan voor uw eigen belang, is daarom een criterium voor uw vooruitgang. Zo zal zich in alles wat de voorbijgaande nood van de mens betreft, iets blijvends en verhevens openbaren, namelijk de liefde.

(1 Kor. 12,31 en 13,8 en 13. Ef. 3,19)

(Uit De regel van Augustinus)